

Naš Glas izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu i stoji: do konca godine K 7.—, za mjesec K 1.40. Cijena svakog broja 70 fil. — Oglasi: jedna petiti vrsta 80 filira, zvanični proglassi i reklame 2 K.

Naš Glas

Наши Глас излази сваког 1. и 15. у месецу и стоји: до конца године К 7.—, за месец К 1.40. Цена сваког броја 70 фил. — Оглаци: један петити редак 80 фил., званични прогласи и рекламе 2 К. —

Uredništvo: Ljubljana, Rimska cesta št. 20/II. Rokopisov ne vraća, ako se ne priloži znak. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise hrvatsko-srbske je pošiljati Centralnemu Savezu, Zagreb, Frankopanska ulica št. 2/I.

Glasilo Centralnog Saveza javnih nameštenika u kraljestvu Srba, Hrvata i Slovenaca.

Upravištvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošlje po nakaznici, za Slovenijo: Ljubljana, Vodnikov trg št. 5/I., za hrvatske in srbske pokrajine kraljevstva SHS pa: Zagreb, Frankopanska ulica 2/I. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

Joža Bekš (Ljubljana):

Centralni Savez javnih nameščenecv.

Vprašanje javnih nameščenecv dozeve vedno bolj, in ni več daleč čas, ko se bo o njem ponovno razpravljalo tudi v parlamentu.

Ministrski predsednik Davidović se je ob prevzemu vlade v svojem ekspezuju vprašanja državnih nameščenecv sicer simpatično, a le na kratko dotaknil, brez dvoma pa bo morala nova vlada z vso resnobo vzeti v pretres težnje in želje državnih nameščenecv. Brez rešitve našega vprašanja — pa najsi morada še ne pride do definitivna — ni mogoča več nobena vlada, ker postaja ravno organizirano javno nastavljenstvo oni faktor, ki se preko njega ne more na dnevni red.

Državna uprava je v posrednih rokah državnih nastavljenecv, ki tvorijo eksekutivno centralno vlado. Vladi mora biti na tem, da si ohrani eksekutivno čvrsto in zdravo. Popolnoma jasno je, da temelji zjamčeni uspeh delovanja eksekutive samo na popolnem soglasju med vlado in javnim nastavljenstvom.

Javno nastavljenstvo si je zapisalo na svoj zajednički prapor, da hoče ostati državotvorni element. In da bo ta element proti onim, ki mislijo drugače, čim jačji in odpornejši, se je sklenilo ustanoviti „Centralni Savez javnih nameštenika“, ki naj združuje vse organizacije javnih nameščenecv v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev.

CS bo zastopal stališče, da znači vsak separatizem resno opasnost za narodno ujedinjenje in za konsolidacijo naše države ter bo s tega vidika uravnal svoje delovanje.

24. avgusta t. l. je bil v Zagrebu položen temeljni kamen za zgradbo, v kateri naj imajo prostora organizirani javni nameščenici vseh treh naših plemen. Dasi se je ideja ujedinjenja vseh javnih nameščenecv kraljevstva SHS oživotvorila med Hrvati in Slovenci v načelni sklep že 3. julija t. l. v Ljubljani, in so se pripravljena dela pričela v Zagrebu 13. julija t. l., vendar delo še ni moglo uspeti tako daleč, da bi pripravljalni odbor mogel dobiti za ustanovitev CS načelno izjavo tudi že od Srbijancev.

Krivo je temu dejstvo, da Srbi še niso povsem strokovno organizirani, marveč so večini cepljeni še v politične sindikate.

Zato se zdi, da spočetka z ozirom na Srbijance ne bo šlo brez vseh težav; vendar pa se bo dala premostiti tudi ta težkoča, čim se v Srbiji izvedejo strokovne organizacije državnih nameščenecv. Vse to pa je danes še vprašanje političnih razmer in smotrenega dela zaupnikov, ki jih bo imel angaževati pripravljalni odbor.

Za zdaj je mogoče definitivno računati s Črnogoro, Dalmacijo, Hercegovino, Hrvatsko-Slavonijo in Slovenijo, katere pokrajine so za ustanovni občni zbor CS, ki se ima vršiti še letos — s pridržkom naknadnega odobrenja pristojnih pokrajinskih zvez — že nominirale svoje delegate. Ti so: okrajni sodnik dr. Derado in profesor Katunarić za Dalmacijo, predsednik senata višjega sodišča plem. Paitioni in nadporeznik Praštalo za Hercegovino, dr. Benkovič in dr. Bossek za Hrvatsko-Slavonijo ter davčni nadupravitelj Lilleg in okrajni komisar dr. Gaj za Slovenijo.

Črnogoro bo po vsej domnevi zastopal narodni poslanec Pero Vrbica in še en delegat, ki ga ta pokrajina šele določi.

V nedeljo, 24. julija, je bila v Zagrebu glavna skupščina SJN, katere se je udeležilo iz Hrvatske-Slavonije okoli 150 delegatov. Predsedoval je dr. Ivo Benkovič. (O poteku skupščine objavimo obširneje poročilo v eni prihodnjih števil. Opomba uredn.)

Kot gostje so bili navzoči predsedniki pokrajinskih zvez državnih nameščenecv pl. Paitioni, dr. Derado in Lilleg. Skupščina je ustanovitev Centralnega Saveza soglasno odobrila. V imenu hrvatskega učiteljstva je skupščino pozdravil prvoboritelj Davorin Trstenjak.

V mnogobrojnih sejah, ki so se vršile od 23. do 25. julija so bila redigirana pravila CS, katerih dokončno odobrenje je pridržano ustanovni skupščini. Predsednikom CS je bil voljen predsednik SJN dr. Ivo Benkovič, podpredsedniško mesto pa se ponudi Peru Vrbici. Želja vseh pokrajinskih delegatov je bila, da imej CS svoj sedež v Beogradu, da bo stik s centralno vlado tem izdatnejši. Razmotrivalo se je to vprašanje z vseh strani, končno pa prišlo do zaključka, da je za zdaj vzpričo tehničnih težkoč in neurejenih političnih razmer sedež CS v Beogradu nemogoč in da o tem odločaj ustanovna skupščina.

Za oficijelno glasilo CS se je določil „Naš Glas“, ki se tiska v Ljubljani.

Konferenca se je zaključila s sklepom, da bodi glavni postulat CS unifikacija službenih prejemkov državnih nameščenecv celotnega kraljevstva. Država ima preskrbeti javnim nastavljencom odelo in kurivo za zimno ter jim vrniti ugodnost polovične cene po železnicah, dalje pa tudi vse ono, kar jim je bilo odvzeto proti vsem principom privatnega prava. Pri preuredbi prejemkov, redakciji službene pragmatike, pa tudi pri rešitvi vseh ostalih vprašanj, ki sežejo globoko v gospodarski položaj javnih nameščenecv ima centralna vlada vpoštevati votum Centralnega Saveza.

Navedene točke so kot najujetnejše izvzete iz splošnega programa CS, pravico nadaljnjega postopanja pa si CS pridržuje. Te zahteve so se redigirale v resoluciji, ki je bila brzojavno in pismeno odposlana ministrskemu predsedstvu in narodnemu predstavništvu.

Poleg tega se je tudi sklenilo osnovati pokrajinske konsumne zadruge, katere naj v najkrajšem času preidejo na kooperativno podlago. Član te zadruge sme in more postati samo strokovno organizirani javni nameščenec.

Temelj najširšega skupnega organizatoričnega gospodarskega pokreta vseh javnih nameščenecv kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev je položen. Dolžnost vlade je, da nam k emancipaciji na gospodarskem polju s čim najizdatnejšimi denarnimi sredstvi odpomore, in trg zadobi kmalu drugačno lice.

Na vas, tovariši, pa je, da razumevate pravi pomen organizacije in se združite v skupno smotreno delo.

Centralni Savez naj živi!

Milanko (Sarajevo):

Jednakost.

Na 133. strani, br. 7, Financijalnog višesnika od 31. srpnja 1919, što ga izdaje finacijsko ravnateljstvo u Zagrebu, čitamo slijedeći natječaj generalne direkcije carina Ministarstva financija kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca od 23. VII. 1919, g. C Br. 9429.

„Generalnoj direkciji Carina Ministarstva Finansija Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca potrebni su carinski činovnici.

Pravo na službu carinskog činovnika imaju svi oni državljani Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca, koji su svršili gimnaziju ili realku, Državnu Trgovačku Akademiju u Beogradu ili njoj ravnu Trgo-

vačku školu, bilo u Kraljevstvu, bilo na strani, ili kakvu tehničku školu, ako su na ove otišli sa najmanje četiri razreda gimnazije ili realke.

Sa gore pomenutim svršenim školama, punoletni državljani, mogu dobiti za carinika IV. klase sa platom od 1515 din. godišnje i dodatak na skupoću (koji sada iznosi 360 dinara mesečno); a nepunoletni, za carinskog pripravnika sa platom od 1000 din. godišnje i dodatak na skupoću (koji sada iznosi 180 dinara mesečno).

Pozivaju se lica, koja žele pod ovim uslovima stupiti u službu, da se obrate pismenom molbom Generalnoj Direkciji Carina u Beogradu najdalje do 1. Septembra 1919. god.

Uz molbu treba priložiti: svedočanstvo o svršenju škole, uverenje o vojnoj obavezi, krštenicu i uverenje opštinske, odnosno policijske vlasti u vladanju.

Neposredno iza toga nalazi se na istoj strani citiranog vijesnika još jedan natječaj slijedećeg sadržaja:

Kod požeškog kr. finansijskog ravnateljstva inadu se popuniti:

a) tri (3) mjesta kr. financ. perovodje sa godišnjom plaćom od 2000 K, ratnom potporom od 1700 K, vanrednim dodatkom od mesečnih 101 K, te sa mjestom skopčanom stanarinom od godišnjih 540 K.

b) jedno (1) mjesto kr. financ. perovod. vježbenika sa primoci od godišnjih 1000 K, ratnom potporom od godišnjih 1200 K, te vanrednim dodatkom sa mesečnih 101 K. U svrhu popunjenja tih mjesta raspisuje se ovime natječaj u roku od 14 dana iza uvrštenja u „Narodnim Novinama“.

Pozivljaju se stoga svi oni, koji jedno od gore navedenih mjesta polučiti žele, da svoje propisno biljegovane i valjane obložene molbe i to oni, koji još ne stoje u državnoj službi putem velikog župana one jurisdikcije, na poslovnom području koje stanuju, a ostali koji stoje već u državnoj službi, putem svoje pretpostavljene oblasti podpisanom financ. ravnateljstvu unutar gore navedenog roka podnesu.

Kada to počitamo, nećemo se moći dosta načuditi tolikoj smjelosti države, da tako nešto skroz apsurdnega iznese i to javno u službenom glasilu. Kako su gospoda u Beogradu došla do toga, da činovniku sa manjom školskom naobrazbom, koji se ujedno nalazi i u nižem činovnom razredu, dadu tri put veću plaću od činovnika u višem činovnom razredu i sa većom školskom naobrazbom, to si neće moći nitko pametan protumačiti. A ipak stoji crno na bijelom: Državljan sa svršenih 8 razreda srednje škole mogu postati carinici IV. klase (IX. čin. razred) i dobivaju platu od $1515 + 4320 = 5835$ dinara, što iznaša po današnjem službenom kursu 17.505, slovima sedamnaest hiljada petstopeć kruna na godinu. Državljan sa svršenih pravnih naukama mogu postati financ. perovodje u X. činovnom razr. i dobivaju plaću od 2000 + 1700 + 540 = 5452 krune godišnje. Dakle onaj činovnik sa maturom dobiva od činovnika na svršenim pravom godišnje za 12.053 K, slovima dvanaest hiljada i pedesettri krune više plaće.

Ali nije to sve! Pokraj ostalih apsurdnosti, kojima vrvi ovaj službeni vijesnik, nalazimo na 131. strani slijedeći oglas:

Ministarstvo Financija Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca, Kabinet Ministra Financija od 18. juna t. g. broj 2684, dostavilo mi je slijedeću odluku Komiteta za financije i saobraćaj

rešenjem od 2. maja 1919. g. Broj 1140 odobrio je na predlog Ministra Financija sledeću naredbu o popunjenju ispraznijih mjesta u Finansijskoj konceptnoj službi:

„U finansijsko-konceptnu službu mogu biti primljeni i takvi kompetenti, koji još nisu potpuno svršili pravne nauke.

„Oni kompetenti, koji su već dobili apsolutorij, a nemaju još sviju pravnih ispita, biće postavljeni za finansijske konceptne vježbenike (pripravnike), a oni kompetenti studenti pravnog fakulteta, koji još nisu pravne nauke ni absolvirali, biće namešteni za konceptne činovnike aspirante sa platom i dodacima konceptnih vježbenika. Vreme provedeno u aspirantskoj službi računaće se pri odmerenju mirovine.

„Konceptni vježbenici, postavljeni bez daljnjih pravnih ispita, obavezni su, da naknadno naprave potrebne pravne ispite, ako žele, da budu iz IX. klase pomicani u viši platni stepen iste klase ili dalje u višu klasu, a konceptni činovnički aspiranti obavezni su pravne nauke absolvirati, ako žele biti namešteni u IX. činovnički razred odnosno, da naprave sve pravne ispite, ako žele, da budu u IX. klasi pomicani u više platne stepene ili u više klase.

„Pod ovim uslovima ovlašćuje se Ministar Financija, da raspiše stečaj na ispraznjenja mesta u Finansijskoj konceptnoj službi.

Dakle oni pravnici, koji su položili sve pravne državno teoretičke ispite, dolaze u X. čin. razred, a oni pravnici koji su tek absolvirali pravo, dolaze u IX. čin. razred, a ako žele dalje, treba samo, da polože još ostale pravne ispite. Njihovi ali drugovi, koji već imaju sve te ispite, služe i morat će služiti još i dalje u X. čin. razredu.

Kako si to zamišljaju gg. kod ministarstva, mi opet ne razumijemo, a mislimo, da to nitko pametan i nemože razumijeti.

Dakovićem će ali zlim posljedicama morati to zapostavljanje uroditi, može si svako sam zamisliti, pa pozivamo stoga mjerodavne faktore, da seveć jednom okane te lože taktike i prestanu favorizirati pojedine skupine, te pravedno i jedinstveno već jedanput urede činovničko i javno namješteničko pitanje, jer dokle god ono ne bude pravedno i čestito riješeno, ne će moći ni država napredovati.

Joža Bekš — Ljubljana:

Davčni uradnik kot vzgojitelj.

Kar je bilo pod avstrijskim orlom nemogoče in bi se enemu zdelo smešno, drugomu opasno, je postalo v naši državi živa in nujna potreba.

Davčni uradnik naj bo dober ljudski prijatelj, svetovalac in vzgojitelj. Redko pride kdo toliko v dotiko z narodom kakor baš davčni uradnik. Delovanje tega uradnika naj bo sicer prožeto svobodomiselnega in naprednega duha, najde pa naj razumaha v resnični produktivnosti med narodom.

Delo, ki ga bo zahtevala v najbližjem času država od davčnega uradnika, bo obstajalo iz nepregledne obilice uradnih poslov. Vse te posle pa bo mogel vršiti s polnim uspehom in z duhu časa odgovarajočim stremljenjem davčni uradnik le tedaj, ako bo obvladal ne samo vse zakone, ki mu jih predpisuje služba, temveč spo-

znal v vse večji meri tisto davčno moralo, ki jo je vtisnil v srce slovenskega kmeta bivši avstrijski birokratizem in pri kmetu napram uradniku podžgal sovraštvo. Prilagoditi pa se mora slovenski davčni uradnik nič manj tudi novi davčni morali, ki mora biti našemu kmetu v novo rojeni, s krvjo in ognjem krščen domovini drugo sveto pismo.

Naravno je, da ostane strogo izpolnjevanje zakonov in službenih predpisov tudi v naprej smernica službenega delovanja vsakega davčnega uradnika. Državni uradnik pa bi svojih duševnih sil v polni meri ne posvetil oni davčni uradnik, čegar dejanje in nehanje bi baziralo izključno samo na zakonodaji. Pozitivna naloga davčnega uradnika bodi, da porabi svoj prosti čas za vzgojno delo med prostim kmetstkim ljudstvom. Podpira naj ga z nasvetom in dejanjem v vseh košljivih zadevah, ki obstojajo med kmetom in davčno upravo. Bodi mu učitelj, vzgojitelj in prijatelj, da mu bosta prijateljstvo in zaupanje vračana! Na način, ki je razumljiv najprostejšemu davkoplačevalcu, naj davčni uradnik obrazloži neukemu kmetu bistvo vseh javnih davstev ter naj ga pouči, da brez davkov ni državnega obstoja.

Pri tej priliki naj navedem značilno epizodo, ki sem jo doživel kot nadomestujoči vodja nekega davčnega urada leta 1912 na deželi, ker osvetljuje marsikaj. Neposredno pred blagajniškim sklepom, ko sem že urejeval čez dan prejete novce, se pojavi v uradu z običajno servilnostjo in s klobukom pod pazduho dobrodušen očka, mal kajzar tam neke s hrubov.

Poravna, kar je imel, in običajne precešnji šop bankovcev — bil je ravno čas eksekucije — na plačilni mizici.

Videč, da bi še nekaj rad poprašal, pa mu v vidni zadregi beseda ne gre iz ust, sprožim jaz:

„Kaj pa bi še želeli, očka?“

„Eh, nič, saj vem, da bom prošil za stonj.“

„O, le povejte le, mogoče se pa zne- niva.“

Iz oči mu je zasijala maloma zaupnost, o kateri do zdaj ni bilo sledu, prav nič se ni ozrl, če je še kdo drug navzoč, in znil je z globokim upom, če ne celo s prepričanjem, da bo kaj zaleglo:

„Vidiš, gosnod, od tega denarja — pokazal je na plačilno mizico — »ho Vašega deset percentov, jaz pa sem prišel zadnje groše, tako da mi še za sol ne ostane.“ Obstal sem, on pa je nadaljeval:

„Ali bi mi ne mogli odpustiti mojih frankov? Se vseeno ostane kakor sodim površno, tristo goldinarjev Vam.“

In ne da bi se naivni mož šah, mišlil in govoril je resno!

Vem, da se je tekom vojne v tem oziru obrnilo na bolje, in da so slični davkoplačevalci redko zasejani. Navedel pa sem epizodo samo za to, da spoznamo, kako naivno-primitivni nazorov more biti kmetstvo ljudstvo posebno še v spreminjenih razmerah, ko je ob prevratu odnašal vsak, kar je hotel, in ko celotna lasti same niso znale, kako priti iz kroga.

Davčni uradnik mora torej delovati v najožjem stiku z narodom, prijaznost in dostopnost pa mu morata biti v prvi vrsti vzgojno sredstvo. Treba, da posveča svojo pažnjo ne samo interesom države, kateri služi, marveč tudi, da širi pobudo med narodom, ki je bistven del države.

Kdor dela samo toliko, kolikor zahtevata od njega formalna razdelitev poslov in odgovornost, pri tem pa nima pred očmi smotrenosti, ki mora biti plod njegovega dela med narodom, ta še dolgo ni storil svoje dolžnosti.

Davčni uradniki po deželi so večji del odborniki narodnih čitalnic, torej torišč, koder se zbira ali bi se vsaj moral zbirati ukaželjni preprosti narod. Ali bi ne kazalo sem pa tje vplesti med različna predavanja tudi kako snov o potrebah naše nove države s posebnim ozirom na davkoplačevalce in kmetško ljudstvo? Saj je dosti davčnih uradnikov kmetijskih sinov, ki jim ne bo težko na prvi poskus dobiti med narodom ugoden odziv.

To naj bi bil začetek dela, in delati bo treba veliko, da se iztrebijo med kmetijskim ljudstvom najrazličnejši predsodki.

Poskusimo, delo mora obroditi dober sad, in naša služba bo izgubila dosti na odločnosti ter postala prijetna.

Levin (Ljubljana):

Stanovanjska beda in — birokratizem.

Apodiktično lahko trdimo, da je v Ljubljani mnogo stanovanjske bede zato, ker je v tem blaženem mestu vse preveč — uradništva. Kako bi jih pač ne bilo, saj je naša mlada Jugoslavija prevzela nase malodane ves prejšnji birokratski inventar, h kateremu že devet mesecev pridevajo še nove, da se izvezbajo v stari šolli. Naši časopisi tarnajo, po inženirjih, zdravnikih, tehnikih, stavbenikih, obrtnikih in druge vrste praktičnih ljudi nikdo ne kliče v Ljubljano. V bivši Avstriji je bil Dunaj — raj uradnikov in birokratov. V naši mali Jugoslaviji bomo, sodeči po sedanjih znakih, imeli tri taka središča: Ljubljano, Zagreb in Beograd. Smo še v povojih, ali posnemati hočemo do pike Avstrijo neblagega spomina: — centralizirati hočemo vse urade v navedena središča ter ondi ustanoviti nekaka centralna skladišča uradnikov in — birokratov.

Birokrat zna speljati vodo na svoj mlin. Pride nov zakon, naredi se mu posebna izvršitvena naredba, ki skuša na vse pretege ves zakon skorajda onemogočiti in čim bolj poslabšati in omejiti z raznimi pogoji, predpogoji, predpisi in določbami tako, da od zakona ostane le okostje. In za to umno izvršitveno naredbo morajo vendar biti na razpolago potrebni izvršitelji t. j. truma uradnikov in nastavlencev, drugače državni aparat ne more poslovati. Centrale se veselo polne z novimi močmi, ki vse zahtevajo hrane, denarja in — stanovanja. Da se stanovanja ne morejo dobiti čez noč v mestu, kjer je bila prej morda tretjina sedanjega uradništva, je vače naravno.

Ali je potrebno, da se kopičijo nešteti državni in deželni uradi uprav v Ljubljani? Ako že sedaj vlada taka stanovanjska mizerija, nastane v kratkem prava kalamiteta, ako se ne prekine skupljanje vseh uradov in uradništva. V Ljubljani ne bo kmalu prostora niti za razne urade same, tem manj pa za — uradnike. Pregnati bo treba tu rojeno in ostarelo prebivalstvo, da se napravi prostora za razne urade, ki se množe kakor gobe po dežju. Jeli res treba, da biva na stotine družin po železniških vagonih dočim se stanovanja v mestu pretvarjajo v urade, samo da se ugodi »službeni potrebi« raznih zaključnih birokratov? Jeli res treba, da se iz Srbije, Hrvatske in od drugih

premšča in dodelujejo razni uradniki, ki tukaj pomnožujejo stanovanjsko bedo ter državi vsled nepoznavanja tukajšnjih razmer in poslovanja malo koristijo, dočim bi doma prav uspešno delovali?

Ne centraliziranja, temveč decentralizacija uradov je sedaj na mestu. Urad, ki ni neobhodno potreben v Ljubljani, naj se premesti v kraj, kjer lahko nemoteno deluje, ne da bi jemal prostora drugim, ki so samo v Ljubljani na svojem mestu. Centralizacija uradov in poslovanja na Dunaju se je v pokojni Avstriji bridko maščevala ter je v največji meri pospešila nje razpad. Več nego polovica sedaj poslujočih uradov v Ljubljani bi se brez nevarnosti in celo v korist službi premestila v druge kraje ter bi se s tem pridobilo takoj več nego 300 manjkajočih stanovanj. Birokratizem naj se pa s tem omeji, da se prav radikalno odpravi iz takozvanih vodilnih mest prav vse zastarele birokrate ter se jih nadomesti s čilnimi demokratičnimi in modernimi močmi, ki jim bo v službi edini namen korist države in občinstva, ne pa mrtvo slovo naredb in predpisov. Potrebno je »čiščenje«, a to se mora začeti od zgoraj.

Vse domače jugoslovanske tiskane prosimo, da takoj inserirajo v
Našem Glasu:

Pa (Zagreb):

K uredjenju naše valute.

O uredjenju naše valute pisalo se do sad več mnogo, ali mi vidimo, da to pitanje još uvijek nije riješeno, niti se zna, kako da se najbolje i najpravednije riješi. Mi hočemo ovom prilikom samo neka naša opažanja izneti i neke činjenice konstatovati.

Prvo je što opažamo, da naša valuta loše stoji — daleko lošije, nego što bi po faktičnom stanju imalo biti — iz razloga, što naš međunarodni položaj nije još utvrđen, granice našega kraljevstva nje su točno određene, naša vanjska i unutarnja trgovina nije još uredjena, nema mo kredita, uvoz robe zapinje i skopčan je s velikim poteškoćama, a izvoz artikla, koju su u inostranstvu vrlo traženi, a mi ih imamo u izobilju, ne kreće napred.

Općenito se tvrdi, da u našem prometu kola prevelik broj novčanica, koje su bez vrijednosti, a cijene su ogromno visoke. Sličnu pojavu vidimo i u ostalim državama na kontinentu, gdje kola nerazmjerno veći broj novčanica nego u mirno vrijeme, a cijene su skoro svagdje na kontinentu slično visoke u dotičnim valutama, kao kod nas u našoj lošoj krunskoj valuti. Iz toga zaključujemo, da je n. pr. kupovna snaga jednog franka u Francuskoj slična ili skoro jednaka kupovnoj snazi krune kod nas u Hrvatskoj ili onoj dinara u Srbiji.

Čini nam se, da su našem lošem valutarnom stanju u velike krive umjetne makinacije inostranog kapitala, koji nema povjerenja u nas, ne daje nam kredita i iskorišćuje naš slabi međunarodni položaj na najbezobzirniji način, koji je svojstven kapitalizmu na cijelom svijetu — bez razlike narodnosti. Stoga treba, da naša gospodarska politika krene odlučnim antikapitalističkim smjerom, da se otrese larva kapitalizma, a naročito inostranoga, da marljivošću i radom podignemo našu produkciju, a naročito industriju, tako, da ćemo moći kod kuće producirati sve, što trebamo, da se u tom pogledu što više emancipiramo od ino-

stranstva i napokon, da u trošnji budemo što štedljiviji.

U prvom redu treba, da naša gospodarska politika obrati svu pažnju na zajednički sistem i da ga unapredi i dotjera po uzoru engleskih konzumno-produktivnih organizacija.

Kako se čuje, u skoro će se vrijeme izmijeniti naše krunske novčanice sa novim dinarskim, ali po kojem god ključu bude se to učinilo, ne će odgovarati faktičnom stanju, jer neće moći uzeti u obzir raznolikost kupovne snage novca unutar države, te ne će popraviti našu valutu, nego će joj možda još većma škoditi, kako je to bio slučaj kod žigosanja banknota. Možda bi još najjednostavnije rješenje bilo to, da država pokupi što više srebra, da dade kovati nove srebrne dinare i da ih stavi u promet. Ti srebrni dinari u međunarodnom prometu možda ipak imali veću cijenu, nego papirna valuta. Kasnije kad se naše gospodarsko i finacijsko stanje popravi, moglo bi se preći od srebrne valute na zlatnu i pristupiti latinskoj uniji.

Just Piščanec (Ljubljana):

Carinstvo.

Izprošili smo si v »Našem glasu«, da ga prav z veseljem in navečjem zaupanjem pozdravljamo, kotiček, v katerem hočemo objavljati vsebino vseh onih odredb, ki se dotikajo carinske stroke. Ta oddelek bo pač suhoparen, kakor so navadno suhoparne odredbe in predpisi, ki urejajo carinstvo vobče. Ali brez dvojbe bo vendar zanimal naš kotiček carinskega nameščenca, ker bo v njem dobival v izčrpu novejši in starejši naredbi in odredbe, obravnavajoče njegovo službeno poslovanje. Nemale važnosti bo ta kotiček tudi za naše trgovce, ki bodo v njem dobivali marsikako zrno in navodilo, kaj jim je storiti in kako postopati v čisto zamotanih in nejasnih carinskih zadevah. Tudi njim bi torej priporočali, da se seznanijo z vsebino tega kotička, jo pridno študirali, a tudi »Naš glas« naj izdatno podpirajo z naročanjem in z inserati.

Carinstvo je v Sloveniji prav malo znana stroka. Saj smo v predvojnem času na vsem Slovenskem imeli celih 6 carinskih uradnikov, ako jim ne prištejemo primorskih, ki so tedaj v Primorju služili nemškimi in italijanskim gospodarjem. Tedaj je pa carinska meja tekla daleč od slovenskega središča, a naše trgovstvo je kaj rado puščalo carinska opravila za to izvežbanim tržaškimi, reškimi, dunajskimi in drugim židom, ki so radi opravljali ta posel za odškodnino. Domačim trgovcem se tedaj skoraj ni izplačalo jemati in vzdrževati posebnih nastavlencev za izvrševanje vcarinjevanj.

Danes je pa Slovenija skoro krog in krog obdana po inozemstvu; le primorska ozek pas jo združuje s sosednjo Hrvatsko, ki tvori z nami eno carinsko ozemlje. Razmere so se torej temeljito spremenile in kamor sežeš preko slovenske meje, zadeneš v inozemstvo. Potreba je torej nuja za trgovca, obrtnika, industrijca in, rekel bi, za vsakega Jugoslavana, da proučuje in si prilasti potrebno znanje v carinstvu, čegar veljava je za nas nemalo narasla.

Koliko je narasla tudi važnost carinstva, kaže okolnost, da bode obkrožalo Slovenijo kakih 25 carinskih uradov z okrog 100 carin. uradniki in kakimi 5-800 fin. stražniki. Ako bodo trgovci znali izkoristiti to »konjunkturo«, ustanovili si bodo

v uvozu, izvozu, posebno pa v prevozu trgovini splendenen položaj, ki jim izvestno odide, ako bodo sledili navadam v predvojnem času ter pustili, da položaj izkoristijo tuji.

Ali zašli smo v našem pomenku med — trgovce, ki si bodo menda pomagali sami. Da sledimo prvotni niti, omenjamo, da se bomo v našem kotičku ozirali pred vsem na snov, ki bo zanimala in po možnosti koristila izvršujočemu carinskemu uradništvu. Po možnosti bomo dajali tudi neobvezna pojasnila iz carinske prakse in za prakso bodisi v carinsko-strokovnih zadevah ali tudi tarifnih. Ker pa le vsi ljudje vse vedo, prosimo, da nam gg. kolegi pridejo na pomoč, obče interesujoče strokovne zadeve in želje popišejo ter dopošljejo na naslov: »Društvo carinskih uradnikov v Ljubljani.« Čim več sodelavcev, tem zanimivejša in tem manj sitoparna bo tvarina tega kotička.

Tvarino mislimo naslavljaliti in priobčevati v treh pododdelkih namreč: I. Carinoslovje, II. Carinska tarifa in III. Carinsko-stanovske stvari. Vsaka objava bo nosila zaporedno tekočo številko, da bosta možna sklicevanje na njo in njih uporaba v praktičnem službovanju.

Z objavami pričnemo v prihodnji številki. —

Pa. (Zagreb):

Socijalizacija naše industrije.

Velik dio industrije u onim krajevima našeg kraljestva, koji su pripadali Austro-ugarskoj monarhiji, bio je u tujinskim rukama. Sva su ta poduzeća i tvornice stavljena pod sekvester te se na njima provodi zakon o postupanju sa imovinom neprijateljskih podanika, prema kojemu bi se imala provesti likvidacija tih poduzeća te bi ona prešla u ruke novih vlasnika, naših podanika. Sad nastaje prevažno pitanje: u čije će ruke predati država ta poduzeća: tvornice, trgovine, vlastelinstva? Dali će ih predati našim domaćim kapitalistima ili će ih uzeti u državnu upravu ili će pokušati, da se barem na onima, koja su zato pod desna, provede socijalizacija, ili konačno, da se prepuste konzumno-produktivnim organizacijama ili kooperativima? — Prema našem mišljenju, ako se pravo svati duh vremena, može doći u obzir samo potonje dvoje, naime socijalizacija i kooperativi konzumno-produktivnih organizacija. Za socijalizaciju govori momenat, da je naše radništvo danas već toliko napredno i disciplinovano, da će mu se bez bojazni, da bi poduzeća propala, moći predati velik dio tih tvornica i radionica, a bilo bi to i najpodesnije sredstvo, da se predusretne komunističkom pokretu, kad bi se mirnim putem bez trzavica i nasilnih pokušaja sa strane radništva, da dodje u posjed produkcijskih sredstava — provela socijalizacija. Usporedo sa socijalizacijom imalo bi ići osnivanje konzumno-produktivnih kooperativa, koji su se naročito u Engleskoj već toliko ojačali i razgranili, da u gospodarskom životu zauzimaju jedno od prvih mjesta, a evo sad i u nas prilike, da država pruži uvjete i mogućnost, da se taj pokret i kod nas odmah snažno razvije i unapreduje, i da se izliječe rane našeg gospodarskog života, da se poveća produkcija, potisne nesolidna trgovina i poboljša konzum.

Budući, da je svaki početak težak, moguće je, da će iz početka društveno

vođenje takvili poduzeća biti skopčano s poteškoćama i da taj pokret neće u najširijim slojevima našeg naroda odmah naići na razumjevanje, jer narodu manjka još potreban odgoj, ali će baš zato valjati narod što intenzivnije i savjesnije odgajati, da bude za te tekovine modernog gospodarskog smjera sposoban.

J. KOCMUR (MARIBOR):

Sajkača.

Delegacija ministarstva financ u Ljubljani je izdala vodstvom preglednikov okrajev finančne straže in njenim oddelkom dne 7. avg. ukaz št. B/III. 400/9, pozivaje se na naredbo ministarstva financ od 14. julija št. 2483, poseben ukaz z naročilom, da si nameščenci finančne straže morajo tekom desetih dni nabaviti čepico »sajkačo« (srbsko bojno čepico) v barvi obleke itd. Dalje sledi: »Kdor se temu ne pokori, izgubi službo in bo ako je inozemec, odgnan v njegovo državo.« Poverjena je izvršitev tega ukaza finančnim ravnateljstvom, kojih naloga je tudi »uslužbenec, ki bi se tem odredbam iz kateregakoli razloga ne pokorili, v dotičnem poročilu imenoma navesti, ter organi fin. straže so dolžni pozdravljati po činu vojaške (naša in zavezniška vojska) in orožniške osebe. Kdor se proti temu pregreši, bo disciplinarno kaznovan.« Po § 3. predpisa o finančni straži iz l. 1907., po katerem so nastavljeni vsi sedaj službeči nameščenci te straže, so si ti domisljali, da so res stalno nameščeni, ter se smejo izpuščati iz službe le radi dokazanih službenih pregreškov. To se je pa prakticiralo le v nekdanji nemoderni in absolutistični Avstriji. V naši »modernej in demokratični«, toli zaželjeni državi pa pretižjo z odpustom in izgubo službe tudi najprijaznejšemu, v službi osivelemu fin. stražniku, ako se zgoraj omenjenemu, res globoko demokratično navdahnjenemu ukazu ne pokori ter si v teku deset dni ne nabavi — srbske vojne sajkače. Pa smo nekdaž zabavljali okostenelem avstrijskim birokratom! Ti so bili pravi prtljivci proti našim — jugoslovanskim. Smatrali so nekdaž za najboljšje uradnike in najbolj pridne delavce one, ki so imeli najbolj potrpežlivi — Sitzleder. Kakor pa gornji ukaz kaže, bodo pri nas veljali dosihdob za najbolje fin. stražnike oni, ki si bodo najhitreje nabavili lepo, s kokardami odličeno — sajkačo. Kaj se pa zgodi, ako bi vsi sajkače izdelujoči Židje in poljudje nakrat štrajkali ter bi ne mogli v teku deset dni izdelati toliko čepic ali bi za nje zahtevali tako horendne cene, da bi si jih stražniki sploh ne mogli nakupiti? — Tedaj bi nastal sledeč položaj: Finančni stražniki bi morali križem sveta brez služb, in meja bi ostala nezastražena, torej bi bil prost vhod vsemu inostranskemu blagu; inozemci v fin. straži (Ali jih je kaj? saj so vendar državne službe namenjene samo tuzemcem!) bi si že na kak način pribavili kako sajkačo, pod čije oščitom bi lahko — mejo še bolj odprli; trpeli bi potem odpuščenji stražniki, ki bi bili ob službo in državni zalog, ki bi izgubil velikanske dohodke na vhodnih davščinah, a rešena bi bila čast — bojne čepice in ustvarjen še večji eldorado krvoseškimi verižnikom. Ostala bi pa na teh ruševinah zavest, da se je varovala disciplina in red, kakor jih umevajo naši jugoslovanski — birokrati. Štrajk izdelovalcev čepic bi torej bil morda vendar umesten, da se naredbi oblastva — popolnoma ugodni.

Ivanov (Ljubljana)?

Razmere pri naši finančni upravi.

Dolžnost je nas vseh, ki delujemo v javni upravi, da vsakdo po svojih močeh in po službenem stališču pomaga pri trebljenju raznih, po bivši birokratski mačeht na demokratska jugoslovanska tla presajenih, naši državi kvarnih šeg in običajev.

Naš upravni aparat je žalibog podedoval celo vrsto hib in slabih lastnosti prejšnje, proslule avstrijske uprave. V tem oziru se naša finančna uprava pač posebno odlikuje. Od avstrijske uprave se niso prevzeli samo predpisi, koje prav pridno jašejo naši jugoslovanski-avstrijski birokrati.

Kakor pajek v mreži, je obdan predstavnik finančnega ministarstva na Krekovem trgu od raznih referentov, ki mu vsak po svoje z »avstrijsko« modrostjo svetujejo, kako se mora gojiti birokratski »šimelj«, da se vzdrži čil in smel. Po nazorih vsemožnih referentov se morajo tudi v naši kraljevini zapostavljati zopet Slovence, če jih je usoda obsodila, da spadajo v kategorijo drž. uslužbencev »miserable«. Dejstvo je, da so se v finančni upravi kaj hitro popopolnila mesta v najvišjih činih, da, še več mest se je oddalo kot je sistemizovanih. — za nižje nastavlence se pa v dobi 9 mesecev — izvzemši par »izjem« — ni storilo ničesar.

Lahko rečemo: imamo preveč generalov. Tudi bivša avstrijska armada je imela mnogo in celo nekaj prav uporabnih generalov, vendar jo je pa doletel žalosten razpad. Ali naj naši finančni »generali« in komandanti rešijo finančno upravo, ako jo zapusti prepotrebno moštvo, — jedro vsake uprave — sestavljeno iz nameščencev nižjih kategorij vseh strok?

Dasi je bilo po prevratu lepo število nemških uslužbencev na vodilnih mestih in v podrejenem razmerju odpuščenih, nebroj uradov — preje nemška domena — prevzetih, vendar o kakem napredovanju nižjih uslužbencev pri finančni upravi ni govora. »Milostno« podeljeni naslovi pri stari plači vendar še niso napredovanje.

Uslužbenici finančne uprave so siti lepodonečih obljub gospodov, ki imajo že svoj topli sedež in lepo službo, zahtevajo — faktov, zahtevajo, da se njih pravične želje in zahteve končno izpolne. Ako hočemo nasiti sestrance, moramo začeti pri onih, ki so najdalje gladovali, ne pa pri onih, ki so ravno kar vstali od dobro obložene mize. Naša finančna uprava počenja prav narobe.

Vprašanje napredovanja, imenovanja in izboljšanja prejemkov vsem nižjim nastavljenim finančne uprave je nad vse pereče in skrajni čas je, da se merodajni krogi zganejo. Naj si dajo dopovedati, da je rešitev perečih zadev nujna in v interesu domovine, ki jo ljubimo.

Opravičeno je vsak slovenski uradnik in nastavljenec zrl z vsem upanjem na boljše razmere v svoji zedinjeni domovini; upal je, da vendar enkrat zavlađa pravica, ki mu ne bo grenila življenja, pač pa ga bodrila v izpolnjevanju težkih službenih dolžnosti; zaprisegel si je, da bo vneto in požrtvovalno služil svoji domovini z gotovo nadejo, da se bo njegov trud pošteno, pravično in pravočasno upošteval in nagradil z zasluženim priznanjem, napredovanjem in izboljšanjem njegovega bednega stanja. Minilo je devet mesecev v svobodni domovini in kako razočaranje!

V zadnjem času je dospelo v našo ožjo domovino več uradnikov iz bivše Srbije. Nekateri so navzlic svoji kratki službeni dobi zavzeli celo vodilna mesta, dasi imamo za taka mesta po službenih letih dokaj starejše in za tukajšnje razmere že vsled poznanja običajev in položaja praktično sposobnejše uradnike. Potem se dogajajo slučajji, ki pa niso slučajji, da se drž. službo nastopivši mladi Srbijanci nastavijo tu takoj kot ukazni uradniki, dasi imajo mnogo manj študij, dočim domači abiturijenti služijo — kar je v redu — kot pripravniki. Tudi se lahko opaža, da se domači naraščaj v prenizkem številu sprejema v razne upravne stroke, dasi je kompetentov dovolj. Razočaranje tedaj povsod, za one, ki so že osiveli v službi kot za tiste, ki šele vstopajo. Med domačim uradništvom dela zagonečno postopanje centralne fin. uprave vročo kri. In kri ni voda!

Ivanov (Ljubljana):

Za enako delo enako plačilo!

V zadnjem času se je večkrat javno v listih razpravljalo o velikih razlikah mesečnih prejemkov med sprejetimi in nesprejetimi častniki v jugoslovanski armadi. Omenjalo se je pri tem, da tako diferenciranje prejemkov vodi v propast in razsulo naše komaj osvobojene domovine.

Mnogo večja anomalija glede prejemkov vlada pri civilnih drž. nameščencih, ki pa so — nota bene — vsi sprejeti. Je nekaj navadnega, da dobi mlad srbski uradnik s par službenimi leti mesečno 400—600 K več prejemkov, kot njegov osiveli, črez 30 let službujoči predstojnik. Kako nujno potreba je remedura v tem oziru in kam nas zavlačevanje tega perečega vprašanja vodi, hočemo pokazati na naslednjih dveh primerih:

Uvrščenje srbskih drž. uslužbencev (uradnikov) se vrši po mestih, ki jih zavzemajo. Plača se stopnjuje po klasah ali razredih. Najnižja razreda t. j. V. in IV. klasa odgovarjata nekako našemu XI. č. r., III. in II. klasa pa približno našemu X. č. r. — Kot drastičen primer vzemimo plačo III. klase in jo primerjajmo s prejemki naših oficijalov. Dočim znaša temeljna plača srbskega »oficijala« 2526 dinarjev, premenjena v naše krone po uradnem kurzu 7578 kron znaša temeljna plača našega oficijala celih 2200 K, torej niti tretjino srbskega tovariša. Pač ima naš oficijal še 576 K aktivitetne doklade, ki pa ne prihajajo v poštev, ker je za srbskega uradnika navadno preskrbljeno naturalno stanovanje.

Mnogo se je nedavno razpravljalo po časopisih o 100 % draginjski dokladi! Z ozirom na istočasno ukinjenje četrtletnih nabavnih prispevkov, ki vsled nizko odmerjene vsote kot taki niso prihajali v poštev, pač pa k večjemu v kritje dolgov za vsakdanje preživljanje, se drag. doklada ni povišala za 100 %, temveč največ le za 25—30 %. Ker naše časopisje vsakokratno morebitno povišanje še pred uveljavljenjem neštetokrat obelodani v svojih predalih, ni tedaj nerazumljivo, da širša, o resničnih prejemkih, še manj pa o stradanju drž. uslužbencev, nepoučena javnost meni, da drž. uslužbenec nima pri svoji že itak »izborni« plači nikoli dovolj. Več smotnega dela in manj pisanja v javnosti v tem oziru bi bilo pač na mestu.

Za srbske drž. nameščence se tozadevno ni toliko pisalo, marveč se je izdala po zunanosti prav nedolžna, toda tehtna ministerijalna odredba, po kateri pritiče vsakemu uslužbencu nižje kategorije »doklada za skupno« dnevno 6 dinarjev, srednje kategorije 12 dinarjev in višjim uradnikom celo 18 dinarjev dnevno.

Primerjajmo vse prejemke našega oficijala — s 100 % drag. doklado vred — z onimi srbskega oficijala!

Prejemki prvega znašajo: $2200 + P + 576 + 3192 = 5968$ K; prejemki njegovega enakovrstnega srbskega tovariša pa: $7578 + 13146 = 20718$ K. Naš drž. uradnik ne dobiva niti tretjine prejemkov, ki jih je deležen njegov enakovrstni kolega za isto delo. Tu ni izgovora, da uživa srbski uradnik te prejemke samo v bivši Srbiji, kjer je neki draginja še večja kakor pri nas. Ministrstva so te uradnike namestila po vsej Jugoslaviji in tako smo doživeli in še doživljamo, da je komaj v javno službo vstopivši srbski uradnik pri naših uradih mnogo boljše plačan, kakor osiveli naš uradnik v VI. č. r. in vendar živimo — kot se povdarja — v enakopravni državi! Take anomalije bi se pač v demokraciji državi niti za trenotek ne smele dogajati, še manj pa trpeti.

Ako že proučevanje ureditve osebnih prejemkov in uradniškega vprašanja sploh zahteva tako »dolgotrajnih« študij, bi bilo predvsem pravično, da se tudi slov. in hrvatskim drž. uslužbencem vsi njihovi prejemki do končne ureditve nakazujejo v dinarjih ter izplačujejo v kronah po uradnem kurzu. Pa tudi v tem slučaju bi slovenski in hrvatski uslužbenci dobivali manj nego njih enakovrstni srbski tovariši.

Nič manj gorostasna je razlika pri višjih uradnikih. Uradnik VIII. r. z 2 otrokoma ima v Ljubljani $3600 + 966 + 7008 = 11.574$ K, torej za 9144 K manj nego srbski uradnik X. č. r. Njemu enakovrstni srbski uradniki, služeči z njim v istem uradu pa uživajo $5052 + 7665$ dinarjev = 12717 dinarjev = 38.151 K. Naš enakovrstni uradnik dobiva torej letno po dosedanji izmeri doklad — 26.577 K manj.

Navedeni primeri tedaj jasno kažejo, da je položaj nevzdržljiv. Ta gorostasna razlika bi je vsaki pravici v obraz, vsled česar je izenačenje prejemkov nujna takorekoč državna potreba. Kam vodi tako postopanje, to uganko naj rešijo čimpreje gospodje, ki krmarijo drž. barko, ako jim je dobrobit prizadetih in tudi domovine res pri srcu.

Z novo ureditvijo draginjskih doklad, se razmerje ni bistveno izpremenilo. Pač dobi po tej naredbi naš drž. uslužbenec nekaj kronic (100—300) mesečno več, a te nikakor niso v stanu obvarovati ga pred padcem v — brezdno. Interes države je, da potrebno ukrene za znižanje vedno rastočih cen, njena dolžnost pa je tudi, da za enako delo tudi enako plačilo.

Poziv na pretplatu.

Izašao je evo treći broj našeg glasila, te će se od sada slati samo pretplatnicima. »Naš Glas« izlazić će redbežno svakog 1. i 15. u mjesecu te mu je cijena do konca godine 1919. K 7—, pojedini broj 70 filira.

Pretplate za Hrvatsku i Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu i Hercegovinu i Crnu Goru neka se šalju na Savez javnih namještenika, Zagreb, Frankopanska ulica br. 2, I. kat.

Drugovi i drugarice! Podpirajte »Naš Glas« pretplaćujući se na njega, sakupljajte svagdje pretplatnike, te dobrovoljne prinose za tiskovni fond! Šaljite nam adrese onih privatnika, za koje mislite, da se zanimaju za naš pokret, te koji se žele pretplatiti. Ne žalite truda ni muke, već gledajte, da se »Naš Glas« raširi te ga zahtijevajte u svim javnim lokalima.

Podpirajte uredništvo, te šaljite viesti i članke, jer što radite za »Naš Glas« to radite za sebe, kao i za cijelo javno namještenništvo!

Vestnik.

Nova vlada je sestavljena doslej takole: predsednik Ljubo Davidović (Demokr. zajednica), zunanje zadeve doktor Trumbić (izven strank), vojna: Hadžić general, izven strank; finance: Veljković (Dem. zajednica); notranje zadeve: Svetozar Pribičević (Dem. zajednica); pravda in konstituanta: Timotijević (demokr. zajednica); trgovina in industrija: dr. Kramer (Dem. zajednica); promet: Drašković (Dem. zajednica); zgradbe: Vučević (Dem. zaj.); prosveta: Marinković (Dem. zaj.); verstvo: Alauković (Dem. zajednica); agrarna reforma in poljedelstvo: Poljak (Dem. zaj.); pošta in brzojav: Lukulić (Dem. zaj.); prehrana in obnova: Bukšeg (socialni demokrat); socialna politika: Korać (soc. dem.); šume in rude: Kristan (soc. dem.). Zdravstveni resor se začasno pridruži drugemu ministrstvu in ostane ta portfelj eventualno odprt kakšni stranki, ki bi se še pozneje pridružila.

Vlada obeta! V seji Narodnega predstavništva dne 23. avgusta t. l. je podal novi ministrski predsednik Ljubo Davidović obširno programatsko izjavo, v kateri se je glede javnih uslužbencev izrekel takole: »Najvažnejši predpogoj za ureditev državne uprave je ureditev službenega položaja in prejemkov vseh javnih uslužbencev v novi državi. To vprašanje se mora rešiti nemudoma, ako tudi provizorno, da se omogoči potrebno nameščenje in da se delavne moči v državni administraciji bolje porabijo...« Dalje je rekel: »Načelnikom raznih uradov in ustanov se bo pustila večja možnost gibanja in udejstvovanja lastne iniciative. Zato bodo seveda nosili tudi večjo odgovornost. Treba jih je osvoboditi raznih predpisov in procedur, ki so zaradi novih potreb postale zastarele... Vzporodno z razširjenjem delokroga in kompetence posameznih uradov in ustanov pojde seveda tudi poostrenje kontrole, in to ne le uradne, marveč tudi javne... Lotimo se produktivnega dela vsi: Slovenci, Hrvati in Srbi, brez razlike vere, seljaki, industrijalci, delavci, trgovci, obrtniki in uradniki ter dajmo svojemu delu najnaprednejšo obliko! Samo delo ima pravico do časti, priznanja in nagrade. Politično, versko in plemensko smo enakopravni. Enaki v svojih pravicah, bodimo enaki tudi v dolžnostih napram skupni domovini!« — »Naš Glas« se kot glasilo organiziranega javnega uslužbenstva v kraljevini SHS teh moških besed novega ministrstva veseli, jim veruje in zaupa. V citiranih stavkih vladne izjave so izražena načela, ki jih zastopa tudi »Naš Glas«. Nove vlade pa ne bomo sodili po simpatičnih nam obetih, nego po njenih dejanjih. Za besedami naj slede dejanja! Radikalna in nagla, ker — skrajni čas je že!

Proti birokratskim cokljam, verižnikom in vojnim dobičkarjem se je pogumno in v resnično modernem duhu izrekla nova osrednja vlada takoj ob svojem prvem nastopu. Ministrski predsednik Lj. Davidović je dne 23. avgusta t. l. izjavil: »Birokracija je postala sčasoma zapreka za obnovo dela, prometa, trgovine in drugih panog gospodarskega življenja, namesto da bi mu bila v podporo. Borbo proti draginji in izsesavanjem državljanov namerava vlada voditi precvsem s povzdigo produkcije, potem pa z brezobzirnim zatiranjem sebičnega kupičenja in skrivanja osebnega obogatjenja na škodo celokupnosti.« — Naša borba proti starokopitnim, državi in narodu neizmerno škodljivim birokratskim cokljam je prešla z besedami ministrskega predsednika neomejeno odobrenje. Tisti jugoslovanski stari tintolizci in mladi krivohrbtniki, ki so se doslej bali pridružiti našim državotvornim organizacijam ter so se strahopetno zgražali nad našo borbo, so prešli po min. predsedniku samem energično brco. Naš bojni klic proti krvosesoni ljudstva, nesramnim verižnikom in brezvestnim vojnim dobičkarjem je našel močan odmev v novem ministrstvu. Radujemo se tega odmeva ter zdaj le še čakamo energičnih odredb. Zavišite rokave, da skupno udarimo!

Jugoslovanski klub in uradništvo. »Slovenski Narod« je v svoji 190. številki prinesel miren in objektivni članek, v katerem se zavrača »Slovenčeva« neodkritosrčna skrb za uradniško svobodo ter se konstatuje, da je ognjevitost »Slovenčeva«, s katero je zahteval ureditev gmotnih uradniških razmer, le našemljenja in politično spekulativna. Da javno uradništvo (ako ni prodano z dušo in telom SLS) v »Slovencu« in njegovi stranki nima in ni nikoli imelo iskrene nesebične zaslombe, dokazuje poslanica, ki jo je izdal Jugoslovanski klub v Narodnem predstavništvu ob nastopu nove vlade. Medtem ko se je novo ministristvo po svojem predsedniku Davidoviću odkrito izreklo, da smatra »najvažnejšim predpogojem za ureditev državne uprave ureditev službenega položaja in prejemkov vseh javnih uslužbencev« ter da »je treba to vprašanje rešiti nemudoma«, se poslanica Jugoslovanskega kluba javnih uslužbencev niti z besedico ne spominja! Ko je »Slovenec« nedavno poskušal nahujskati državno uradništvo proti dežel. podpredsedniku dr. Žerjavu, je krasnoslovil: »Problem uprave je naš življenjski problem! Problem, bolj pereč, bolj važen in odločilen, kakor vsak drug problem v našem javnem življenju.« In »Sl.« je grajal vlado, v kateri sta sedela dr. Korošec in Gostinčar, da »demoralizira svoje lastne organe (= uradnike!), reže vejo, na kateri sedi« ter da je »veleizdajalec, kdor bi se upiral izdatkom za izboljšanje gmotnega položaja uradništva, ki je izobraženo, inicijativno ter ima široko obzorje.« Koliko navdušenja je kazal »Slovenec« za uradništvo še nedavno, a zdaj dokazuje poslanica Jugoslovanskega kluba s podpisom dr. Korošca, Gostinčarja, dr. Jankoviča, dr. Pogačnika i. dr., da je imel »uradnik« v 190. številki »Slov. Naroda« menda res prav. Za vse (zlasti za »uboge kmete!«) ima poslanica mnogo besed, za vsako reč ima predloge, le za uradništvo niti besedice. Čudno, čudno! In podpisan je tudi naš kolega, profesor Vesenjak, govornik na našem zaupnem shodu dne 31. julija 1919.

»Boj korupciji na celi črti, to je in mora biti geslo vseh, ki res hočejo močno državo in srečen narod. Nered na želez-

nicali, slabe pošne razmere, pomanjkanje premoga, slaba uprava, vse to so več ali manj tudi posledice šibkih vodilnih mož ali korupcije.« Tako čitamo v poslanici slovenskemu ljudstvu s podpisom 18 članov Jugoslovanskega kluba in se — držimo za trehuh. Raca na vodi, humor le še ni izumrl. Vso korupcijo in gnulobo v naši državi zvrčajo gg. poslanci na »šibke vodilne mož«, a vodilna moža sta bila pravkar sopodpisana dr. Korošec in Gostinčar! Torej očitata poslanca dr. Korošec in Gostinčar grehe, malomarnost, neenergичnost — bivšima ministroma dr. Korošcu in Gostinčarju, t. j. sama sebi? Kdaj je bilo več korupčnosti, nepotizma, protekcionizma, nerada itd. med nami, ko baš v dobi ministrovanja dr. Korošca, Gostinčarja ter tistih Protičev in Ninčičev, za katere se SLS še danes tako fanatično poteza ter se jih dr. Korošec tako trdovratno drži? — Zdaj osorno zahtevajo ti gospodje, naj izprazni Augijev hlev, ki so ga pustili sami do stropa napolniti, nova Davidovičeva vlada! Ali ni to komično? Dr. Korošec, Gostinčar in tovariši naj bi rajši pošteno priznali: »Mi smo bili za take Heraklejske posle prešibki. Priznavamo skesano: naša culpa! Želimo novi vladi več uspehov ter je bomo pri čiščenju uneto podpirali.« — To bi bilo možko, značajno. S poslanicami te sorte pa se lastna blamaža le še povečuje, ker česar sam nisi sposoben, ne zahtevaj od drugega in lastnih grehov ne obešaj nasprotniku na hrbet!

Adam, kje si? Kamorkoli pride danes pošten Jugoslovani, poslušati mora povsod ogorčene proteste proti Pašić-Protičevemu sistemu protekcionizma, korupcije, nepotizma, odurnosti, nerodnosti, nesposobnosti in lenobe. Najidealnejši Jugoslovani obupavajo in si s pestmi tišče usta, da ne kriče; možje, ki so kruto trpeli po ječah in v strelskih jarkih baš zaradi ljubezni do jugoslovanske ideje, ki so ob zedinjenju Slovencev, Hrvatov in Srbov v skupno enotno državo jokali od sreče in navdušenja kot otroci, vsi ti danes mrko molče in so prebitko razočarani. Povsod tožbe, ugovori, prizivi, zabavljanje. S Hrvati in Slovenci se postopa, kakor bi bili Srbi z orožjem osvojili, ne pa bratovski osvobodili. Vsi listi se krote, da zaradi zunanjega sveta ne razkrijejo splošne nezadovoljnosti z načinom beograjske državne uprave, civilne in vojaške. Vsi imamo čut: Tako dalje ne sme iti več! Preveč ljubimo svojo svobodo, preveč smo stoletja pretrpeli, da bi si dali zdaj po Pašić-Protičevcih končno dočakano Jugoslavijo omrzniti ali celo iznova razcepiti. Enakopravni bratje hočemo biti s Srbi, a neki državni grobokopi zahtevajo, naj bodo Slovenci in Hrvati le II. in III. vrste državljan. Red, pravičnost, spoštovanje zakonov, statutov in pragmatik smatrajo neki Srbijanci za »švapsko« birokratičnost in nepotrebno sekaturu. Vsi vemo to, vsi slišimo to. Zato vprašamo: Adam, kje si? Če sediš noč in dan ob telefonu in prisluškuješ uradnim in zasebnim pogovorom, veš in slišiš tudi ti vse te tožbe, proteste in klice na pomoč. Adam, kje si? Kaj vendar delaš? Zakaj ne obvestiš Svetozara in Milana? Mi smo namreč še vedno toliko idealisti, da zaupamo v poštenje in domoljubje ter mislimo, da Beograd ni dovoljno počen. Adam, kje si? Informiraj vendar! Povej istino! Razodeni vse, kar zveš skrivaj po telefonu, ker nujno je potrebno, da so današnjemu orkanu tožb in vzdihov napravi konec. Adam, kje si? Govori, sicer bo prekasno zate, za Svetozara, Milana in druge!

Zahtevamo za uradnike poslancev!

Tovariš Cvijić je na zaupnem shodu članov Saveza javnih namještenika v Zagrebu predlagal: Javni namještenici (uslužbenci vseh kategorij in vseh treh jugoslovanskih plemen države SHS) naj izvolijo pri vseh bodočih volitvah iz svoje srede uradnike in javne namješčenice, ki bodo znali in hoteli njihove interese energično zastopati. Ta predlog je žel burno odobravanje. Kar se godi danes z uradništvom in naši doživljaji z beograjsko vlado utemeljujejo Cvijićev predlog docela. Postavimo se na svoje noge! Sicer nas razvoj razmer prehitil. »Kmetški list«, glasilo Samostojne kmetijske stranke, ne prestando zahteva, da se morajo vsi stanovni podrediti kmetškemu stanu, češ, da je kmetov največ ter da kmet največ dela in plačuje največ davkov. Kmet naj vlada, vsi drugi pa naj mu parirajo! Tako mislijo »samostojni« kmetje, ki nočejo biti niti liberalni, niti klerikalni. »Kmetška zveza«, ki je del SLS, pa je sklenila: »Kmetje hočemo imeti pravice pri imenovanju definitivnih nadučiteljev in učiteljev potom krajnih šolskih svetov. Preziranje krajnih šolskih svetov je preziranje kmetov-davkoplačevalcev«. Samostojni in SLS podrejeni kmetje imajo torej iste želje: kmet vlada nad inteligenco! Videti je tedaj, da se začenja med kmetstvom sploh težnja za nadvlado. Kakor kmetstvo, pa zahteva nadvlado tudi delavstvo in vobče proletarijat, ter utemeljuje svojo težnjo z istimi argumenti: največ nas je, največ delamo, največ trpimo, največ davkov plačujemo. Kmet in delavec hodita torej isto pot, dasi delujeta drug proti drugemu. Složna sta le v sovraštvu do meščana, buržuja. K temu prištevata sploh vsakogar, ki nosi gosposko suknjo ter ne živi od dela rok. Le v pomnožitev svojih duševnih sotrudnikov se delavstvo in kmetstvo dobrikata meščanskim slojem ter skušata pridobiti zlasti javno in zasebno uradništvo. Meščanski sloji naj bi bili kmetstvu in delavstvu tesna do moči, ki pa bi koristila le delavstvu in kmetstvu. A tudi meščanske stranke le izkoriščajo in zlorabljajo uradništvo, do vpliva pa ga ne puščajo nikjer v javnosti. Uradništvo nima svojih zastopnikov niti v občinskih svetih, niti v kakšnih pokrajinskih, niti v državni zbornici. Uradništvo nima poslancev, dasi jih imajo kmetje, delavci, duhovščina in vsi drugi stanov. Zato se ne zavzema nihče za koristi in za čast uradništva s tisto unemo, s katero bi se unemali poslanci uradniki. Uradništvo množi le število in moč protipuradniških strank, ki se le prisiljen in brez notranjega sočutja zanimajo za uradniške interese komaj toliko, kolikor jim je to treba, da delajo reklamo sebi in svojim strankam. Te klaverno razmere pa se ne bodo izboljšale tako dolgo, dokler se vsi javni in zasebni stalni nastavljenici ne obrnejo in združijo v disciplinirano družino. Ta bo lahko zahtevala od vseh strank, da ji dajo uradniške zastopnike in poslance v vseh javnih zbornicah. Le v organizaciji je spas uradništva, ki ima sovražnike na vseh straneh, prijatelje pa le takrat, kadar so uradniki potrebni — drugim.

Kdo je kriv? V 33. številki Čitelskega Tovariša čitamo: »Na našo žalost vladajo glede izplačevanja in nakazovanja še precej avstrijske razmere. Tako je prvega avgusta prešla že večina državnih uradnikov in profesorjev nove draginske doklade in tudi razliko od 1. julija za nazaj. Čeraj so ravno za učitelstvo vnovič potrebni dodatki o družinskem stanju, nam ni jasno. Je pa še v našem

uradništvu tudi mnogo avstrijskega duha v tem oziru, saj še vedno konkurirajo stem, kdo bo kaj pristigel temu ali onemu v dohodkih in mu otežkoči, da si pribori svoje pravice šele po dolgih patih. Da je v našem državnem uradništvu še mnogo birokratskega duha, je gotovo in dolgo se ga še ne bo otreslo. Starejši uradniki se ga pač docela ne otresejo nikdar. Privzgojen jim je ter jim je že prešel v meso in kri. Priznajmo, da dela uradništvo tako, kakor zahtevajo oblasti in kakor predpisujejo naredbe. Treba je torej modernega duha predvsem v oblastvih, da izdajo moderne, praktične, birokratskega zavlačevanja proste naredbe. Potem bodo mogli in smeli podrejeni uradniki hitro uradovati. Nagajivosti, zlobnega oškodovanja pa ne trpimo. Zato bi bilo prav, da Učiti. Tovariši govori jasneje navaja nekorektnosti ali celo imena krivcev. »Naš Glas« zastopa interese vseh javnih nameščenecv in pobija škodljivce teh interesov. Naše učiteljstvo, skrajno postritvovalno za kulturo našega naroda, a do zadnjih časov vendarle skrajno škandalozno plačevano in niti približno ne zadostno upoštevano, spada med glavne stebre javnega uradništva. Da bi se temu ogromnemu delu javnega nastavljenstva delale hotoma in škodljivo težkoče in zapreke s strani nekaterih drugih državnih uradnikov, da bi se učiteljem že itak bedni dohodki po tovariših-uradnikih krivično pristigali, tega ne bomo trpeli. Na dan torej s tistimi sramotnimi birokrati, ki nimajo vesti in srca za naše učitelje, aktivne ali vpokojene, na dan z njih imeni, da jih spoznavamo in iz svoje srede izključimo! To zahteva čast držav, uradnikov, čast naše Jugoslavije! Zlobnim birokratom ni prostora med pošteniaki, ki so si bratje po poklicu in veljavi.

Društvo carinskih uradnikov za slovensko ozemlje je imelo dne 15. avgusta svoje odborovo sejo, katere so se udeležili novo kooptirani odborniki. Stari so se nekateri sklepi glede stanovskih in strokovnih vprašanj, ki se utemljejo v posebni spomenici in predlože Zvezi drž. uslužbencev. — V društvu so vsi sedaj služenci carinski uradniki na Slovenskem, razum petih Neslovencev, ki so izstopili. Povod izstopu je dala baje (kakor nava-ja upravnik carinarne na Jesenicah v pismu na društvo, predsednika) peticija, ki jo je društvo dne 15. junija t. l. izročilo bivšemu fin. ministru dr. Ninčiču. V tej se nahaja med drugimi tudi sledeči društveni postulat: »... nepoznavanja trgovskih in industrijskih razmer v Sloveniji, kakor tudi slovenskega jezika, naj se srbski in hrvatski carinski uradniki ne premeščajo v Slovenijo, ker se ne morejo uspešno uporabljati na mestih, ki prihajajo v stik s strankami, ter vsled tega ne morejo zadostno rabiti v službene svrhe.« To motiviranje je po mnenju zgoraj označenega gospoda baje »separatistično« egoistično in prepotentno, nekollegijalno in nečastno nasproti članom srbskega in hrvatskega imena! Ves odbor bi bil gotovo enakega mnenja, ako bi si bil v svesti, da je v peticiji le mislil vprizoriti to, kar se mu po krivici podtika. Da si vsak uradnik želi neke stalnosti v svoji službi, je neoporekljiva resnica; da domači car. uradnik najbolje pozna domače trgovske in industrijske razmere, je druga resnica; da je tudi vsakemu uradniku najprirodnejše uradovati v lastnem narečju, je zopet resnica. S tem, da društvo zahteva, da se v Sloveniji nastavlja predvsem

domači (slovenski) kompetenti, se pač nikakor ni moglo pregrešiti niti proti hrvatom niti proti Srbom, ki bi v tej stvari po naravi morali biti vsaj enako-egoistični in separatistični kakor Slovenci ter zahtevati, da se enaka usoda deli tudi njihovim sorodnikom. Le ako resnična službena potreba to izrečno zahteva naj se v pomikanju domačinov nastavlja tudi pri nas Hrvat in Srbi, ki jih smatramo za brate ter jih visoko čislamo. Pri vseh takih premeščanjih se morajo pa predvsem čuvati pravice onih uradnikov, ki so bili tukaj že poprej nastavljeni.

Z dosedanjim nameščanjem, osobito uradnikov srbskega plemena, se pa to ni vršilo. Dočim so bili ti očito favorizirani, se je domačin odkrilo še od onih malih pravic, ki so jih uživali dosedaj. Premiščevanje je postalo sistem. Nameščajo se po službeni dobi mlajši srbski uradniki na mesta, ki bi pripadala domačinom starejšim. S premeštitvijo srbskega uradnika v Slovenijo je po navadi združeno ali vsaj kmalu sledi — napredovanje, dočim se domači uradniki v največ slučajih premeščajo z enega na drugo mesto v eni in isti lastnosti. Zakaj se prazna mesta ne razpišejo ter oddajo onim, kateri za nje prosto? Gotovo bi ne manjkalo prosilcev, ki bi se zanje potegovali. Tako skrivnostno nameščanje neslovenskih uslužbencev na tukajšnja mesta učinkuje kakor bi ravno pri nas bila nastavljenost lestvica, po kateri bi šli nekateri navzgor, drugi pa ostali na zanižnih stopnicah. Proti takemu sistemu se mora dvigniti vsak državljani bodisi kateregakoli plemena. Braniti tako početje more pa samo oni, ki si od njega obeta kako — korist. Čemu netiti nezadovoljnost in s tem združeno malomarnost v službi, ko je dana možnost, da se lahko vsem ugodí, ako se vestno in praktično izvajajo demokratična in enakopravna načela, ki so postavila našo čvrsto Jugoslavijo na zdravo podlago? Čemu majati po nepotrebnem to trdno podlago, ako ni nikjer za to pravega povoda razum morebiti v neosnovani nezaupljivosti do domačin ali v precejevanju sposobnosti — lastnih nameščenecv? Nam so gotovo Srbi in Hrvati najljubši bratje in z veseljem ter odkritostjo jih sprejemamo kot svoje sopomočnike v delu za državo. Odrekamo jim pa in odrekli jim bomo vsikdar — predpravice na našo škodo. Le proti takemu režimu se borimo ter smo si pri tem svesti, da so v tem z nami enakih misli vsi dobromisleči slovenski, hrvatski in tudi srbski kolegi. — V seji se je koncem sklenilo storiti potrebne korake, da se združimo s Hrvati in po možnosti tudi Srbi v skupno enotno carinsko organizacijo.

Društvo davčnih izterjevalcev tem potom opominja svoje člane, ki so zaostali v plačevanju članarine, da to nemudoma poravnajo v roke tovariša g. Anton Grzinčiča v Kamniku, druge tovariše pa pozivlja, da takoj pristopijo kot člani k društvu. Članarina znaša letno 12 K in se četletno ali celoletno plačuje vnaprej blaginiku Grzinčiču. Društvo čaka v bližnji bodočnosti še velike naloge in odločilna stanovska podjetja, a brez denarne podpore bi morala vsa stvar zaostati. Tudi stanovska dostojnost zahteva, da se noben tovariš ne odteguje društvenim dolžnostim. F. Rojec, t. č. predsednik.

Prošnja. Davčni izterjevalec Ignacij Pukl iz Konje je pri izvrševanju vnanje službe meseca februarja t. l. zbolel. Ker do 1. julija še ni toliko okreval, da bi mogel nastopiti svojo službo, se mu je ustavila plača in je bil po 9letnem službo-

vanju odpuščen. * Imenovan je oče petero nepreskrbljenih otrok, radi bolezní brez zaslužka in živi v največji bedi. Stanovski tovariši se torej prav mogoče prosijo, da po možnosti prispevajo za njegovo nesrečno družino, da jo vsaj za nekaj časa rešijo pogina. Prispevki naj se po poštni nakaznici pošiljajo društvu blaginiku g. Antonu Grzinčiču, davčnemu izterjevalcu v Kamniku na Gorenjskem.

Fran Ozimič v Koziem kot t. č. podpredsednik društva davčnih izterjevalcev za Slovenijo.

*) Nakazilo njegovih pokojninskih prejemkov še ni popolnoma osigurano.

Predsedstvo društva državnih redarstvo-varnostnih organov itd. v Ljubljani naznanja vsem članom, da se bodo vse važne društvene zadeve vedno priobčevale v našem glasilu. Eventualni dopisi za »Naš glas« naj se pošiljajo na društveno predsedstvo in sicer zato, ker si bodo znabiti v vsebini kolikor toliko slični. Ako kateri izmed članov ni dobil prve številke lista in bi si ga rad naročil, naj to sporoči društvu tajniku, Janku Benedekiču, da potrebuje ukrepe. Nabirajte pridno za tiskovni sklad in naročnike za »Naš glas«! Bratske pozdrave! Odbor.

Uredništvo prosi za kratke in stvarne članke, da po možnosti radi prostora vstreže vsem dopisnikom in da bo raznolikost tvarine tem izrazitejša. Člankov aliotic, ki jih ne odobri popreje »Društvo drž. uslužbencev za slov. ozemlje« ali kaka druga pokrajinska zveza načeloma ne sprejemamo.

Vsem dopisnikom! Da ne bo nepotrebnih zamer ali nesporazumkov, izjavljamo, da pridejo vsi porabljani članki polagoma na vrsto. — Ker ne kaže, da bi eno in isto stroko hkrati zastopala dva članka ali več, in mora biti list na razpolago vsem organizacijam, bo to okolnost uredništvo z vso doslednostjo uvaževalo.

Rokopise je pošiljati in sicer slovenske tajniku Društva drž. uslužbencev na slovenskem ozemlju davč. upravitelju Jož. Bekšu, Ljubljana, Dalmatinova ulica 3/III, hrvatske in srbske pa Savezu javnih namještenika, Zagreb, Frankopanska ul. 2/II z označbo za »Naš Glas«.

Trafike po mestih, trgih in vaseh naj javijo upravnistvu, koliko izvodov lista žele za razpredajo!

Ali ste že poravnali naročnino in že prispevali v tiskovni sklad „Našega Glasa“?

Tiskovni sklad „Našega Glasa“

I. Prispevali in oddali upravi lista v Zagrebu, Frankopanska 2/II, so gg.: Hanževački Marko 30 K; Varžička Julij 20 K; Sebetić Marko 13 K; Wolfi Oskar, Zetković Franjo, dr. Bosek Zvonimir, Ritzoffy Nikola, dr. Polz Levin, Ljubanović Nikola po 3 K; na Streljani zbrani prijatelji 151 K; skupaj 332 K; + v 2. številki izkazani znesek 50 K; = 382 K. Iskrena hvala!

II. Imena slovenskih darovalcev priobčimo radi pomanjkanja prostora v prihodnji številki.

Listnica uredništva.

Informacije se dajejo samo naročnikom.

**Naš Glas je strogo stanov-
ski list in se bo zavzemal
za korist javnih nastav-
ljencev!**

100 prekrasnih popjevaka SHS. sa tekstom
za citra. — Cijena 10 kruna. — Popis
badava. Josip Sorg, Zagreb, Kipni trg 5.

Papir, pisarniške potrebsčine,
razmnoževalne aparate, črnilo,
šolske potrebsčine i. t. d. i. t. d.

kupite najbolje pri tvrdki
Ivan Gajšek, prej I. Bahovec
papirna trgovina
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 2
poleg Prometne banke.

Priporoča
se tvrdka **Jos. Petelinc**
trgovina z galanterijskim in modnim
blagom, zaloga šivalnih strojev in njih
posameznih delov.
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

I. C. Kotar,
Ljubljana,
Wolkova ul. 3.

Svratiste i restauracija
KAPTOL
Vlastnik **MARTIN JAKOVAC,**
ZAGREB, Vlaška ulica br. 9 i 11.
Novo preuredjena
RESTAURACIJA

Ukusna ljetna bašča i terasa.
Dnevno janjci i odojci na raznju.

Dobra domaća kuhinja. — Toče se
izvrstna domaća hrvatska vina te crno
i bijelo dnevno svježe pivo.

Najmilijestjecošte gradjanstva
i putujućeg općinstva. ::

Solidna podvorba. Umjerene cijene.

**VELIKA
ZALOGA**

manufakturnega
ter inozemskoga
modnega blaga.

Na debelo! Solidne cene! Na drobno!

Lastni modni atelije.

Srajce, samoveznice (kravate), nogavice i. t. d.

PRVA KRANJSKA RAZPOŠILJALNA

**BOGATA
IZBIRA**

oblik lastnega
izdelka po naj-
novejšem kroju.

SCHWAB & BIZJAK

LJUBLJANA, Dvorni trg, pod Narodno kavarno.

Baterije, žarnice vseh tipov
elektrotehni predmeti
Gen. rep. za kraljestvo SHS
Janko Pogacar, Ljubljana

**Westinghouse
Watt
Kremenezky
Metax**

Eksport & Import

**Vedno
najnovejše**

**Od
dobrega
najboljše**

**Specijalna
modna in športna trgovina
:: za gospode in dečke ::**

J. KETTE, Ljubljana
Franca Jožefa cesta 3.